

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.с.н. Дияна Лилова Светлева, Аграрен университет - Пловдив, на материалите, предоставени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор” на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по област на висше образование **4.** Природни науки, математика и информатика; професионално направление; **4.3.** Биологически науки; Научна специалност „Молекулярна биология – Регулация на генната експресия”

1. Общо описание на научната продукция.

Конкурсът за „професор” е обявен в Държавен вестник, бр. 32/22.04.2016 г. и в интернет-страницата на Пловдивския университет "Паисий Хилендарски" за нуждите на катедра "Физиология на растенията и молекулярна биология", към Биологическия факултет.

За участие в обявения конкурс са подадени документи и се е явила, като единствен кандидат – **доц. д-р Галина Тенева Яхубян.**

За член на научното жури съм определена със заповед № Р33-1826/28.04.2015 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” (ПУ).

Представеният от доц. Яхубян комплект материали на електронен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, и включва следните раздели:

- I раздел “Административни документи”;
- II раздел “Документи за учебна дейност”;
- III раздел “Документи за научно изследователска дейност”.

От общо 45 броя научни труда, които е публикувала до сега, 4 броя са свързани с дисертационния ѝ труд, а 18 – с предходната хабилитация.

В настоящия конкурс доц. д-р Яхубян участва с 23 броя научни трудове, от които 2 - са учебници и една монография.

За изготвяне на становището подлежат на анализ 23 научни труда, които се групират по следния начин:

- ❖ Публикации с импакт фактор – 11 броя (47,83%);
- ❖ Статии, приравнени към публикации с импакт фактор – 2 броя (8,69%);
- ❖ Публикации в рецензирани и реферирани научни списания – 7 броя (30,43%), от тях 1брой – в чуждо издание;
- ❖ Учебници – 2 броя (8,69%);
- ❖ Публикации в международни монографии – 1 брой (4,36%).

От тях само 3 публикации и двата учебника са на български (13,04% от общия брой), а останалите 20, са на английски език (86,96%).

Всички научни трудове отговарят на номенклатурната специалност.

Анализът относно мястото и личния принос на кандидатката в представените за рецензиране научни трудове показват, че в посочените 23 научни труда, в - 2 (8,69%) съвместни разработки е водеща, в 1 (4,35%) - е втори, а в останалите 19 (82,61%) - е трети и следващ автор. В 8 броя (34,78%) научни разработки - кандидатката в конкурса е последен автор, което показва, че тя е дала идеята за провежданите изследвания. Следователно в 43,47% от представените за участие в конкурса научни трудове са лично дело на доц. Яхубян или са разработени под нейно ръководство.

2. Преподавателска дейност.

Общият трудов стаж на кандидатката в конкурса - доц. д-р Яхубян е 19 години и 6 месеца. От тях 9 години тя има стаж на длъжност „доцент” в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” и работи по специалността, по която е обявен конкурс.

Доц. Яхубян извежда лекции по две дисциплини: „Молекулярна биология” (при редовни и задочни студенти от специалностите „Молекулярна биология”; „Медицинска биология” и „Биология”, в размер на 160 часа) и „Регулация на генната експресия” (при редовни студенти от специалностите „Молекулярна биология” и „Биоинформатика”, в размер на 75 часа). Има издадени два учебника - един самостоятелен („Регулация на генната експресия при еукариоти”) и един в колектив („Молекулярна генетика”), които напълно покриват научната специалност, по която е обявен настоящия конкурс.

Тя е разработила нови учебни програми за 4 дисциплини. Две от тях са за ОКС „бакалавър” („Молекулярна биология” и „Регулация на генната експресия”), една за ОКС „магистър” („Основи на епигенетиката”) и една за ОНС „доктор” („Епигенетичен контрол при човека”).

Кандидатката в конкурса е била научен ръководител на 10 дипломанти. От тях четирима са се обучавали в ОКС „Бакалавър” и 6 - в ОКС „Магистър” в Пловдивския университет.

Доц. Яхубян е натрупала голям опит и в обучението на докторанти. Под нейно ръководство успешно са защитили двама докторанти, а един е отчислен с право на защита.

3. Научноизследователска дейност.

Научно-изследователската дейност на доц. д-р Галина Яхубян е свързана с проучване на молекулните механизми на стресовия отговор на растенията към неблагоприятни въздействия на околната среда. Проучванията са проведени при моделните растителни видове: *Arabidopsis thaliana* - родопски силивряк или орфеево цвете (моделен вид за двусеменделни) и *Brachypodium distachyon* (моделен вид за едносеменделни), балканският ендемичен вид *Haberlea rhodopensis* Friv. и паразитното растение - синя китка.

Основните направления на изследване на доц. Яхубян, са:

❖ Молекулярно характеризиране на мултигенното семейство на Супероксид дисмутазата в балканския ендемичен и реликтен вид *Haberlea rhodopensis* Friv. (Публикации: В-8, В-11, В-13, В-15, В-17, В-20).

❖ Провеждане на изследвания върху структурното и функционално разнообразие на растителните малки регулаторни РНК (Публикации: В-3, В-7, В-9, В-12, В-21).

❖ Установяване участието на растителните РНК полимерази (РНК-полимераза IV и РНК полимераза V) и на контролираното от тях РНК-зависимо ДНК-метиране, в стресовия отговор на *Arabidopsis* (Публикации: В-1, В-10, В-11, В-19).

❖ Изследване взаимодействието на вириода Potato Spindle Tuber Viroid (PSTVd) с неговите гостоприемници – домати и синя китка (Публикации: В-4, В-5, В-6).

Кандидатката в конкурса за академичната длъжност „професор” има определени научно-приложни успехи. С нейното активно участие в най-голямата световна научна база данни - National Center for Biotechnology Information (NCBI) е аотирана фамилията на СОД в родопския силивряк със следните членове: *HrCSD1*, *HrCSD2*, *HrCSD3*, *HrCSD4* и *HrCSD5* гените, кодиращи медно-цинкови изоформи, *HrFSD* гена, кодиращ желязна изоформа и *HrMSD* гена, кодиращ манганова изоформа.

Тези гени обогатяват наличната геномна база данни (www.ncbi.nlm.nih.gov/nucore/?term=yahubyan).

Области на публикуване.

От публикуваните 45 научни труда на кандидатката, общият импакт фактор е **52,14**, а от него **26,35** е общият коефициент на **11** от публикуваните статии, с които тя участва в настоящия конкурс.

Статиите са публикувани в следните списания и сборници:

- Plant Physiology and Biochemistry (№№ В-1; В-3; В-5; В-6; В-8 и В-10);
- Biotechnology and Biotechnological Equipment (№№ В-5; В-13 и В-15);
- Genomics (№ В-9);
- The Journal of Biological Databases and Curation (№ В-2);
- FEBS Letters (№ В-7);
- Comptes rendus de la bulgare des sciences (№ В-4);
- Plant Growth Regulation (№ В-11);
- Bioinformation (№ В-12);

- Agricultural Science and Technology (№ B-14);
- International Journal of Agricultural Sciences and Natural Resources (№ B-16);
- BioRisk (№ B-17);
- Юбилеен сборник „Биологически науки за по-добро бъдеще“ (№№ B-18 и B-19);
- Научни трудове на ПУ „Паисий Хилендарски“ (№ B-20).

Определен интерес представлява публикуваната глава от книгата - Handbook of Plant and Crop Physiology, която изяснява много въпроси относно ролята на малките РНК-и в отговора на растенията към температурен стрес и на некодиращите РНК-и (публикация № B-21).

Цитиране и реферирание на научната продукция.

Общият брой цитирания на кандидата в международни и чуждестранни списания, в монографии и дисертации е 415.

Броят на цитираните статии е 12.

Една, с която доц. д-р Галина Яхубян е кандидатствала за академичната длъжност „доцент“ (№ B-7), е цитирана най-много – 93 пъти. Останалите 11 статии са от списъка, с който доц. Яхубян участва в настоящия конкурс. От тях статията с № B-14 е цитирана най-много – 11 пъти, а статията под № B-1 – 9 пъти.

Значението на научната продукция на кандидатката може да се види в представените приноси, които са нейно лично дело и приемам безрезервно. Те отразяват напълно достоверно получените от нея резултати, включени в публикуваните статии, с които участва в настоящия конкурс.

Участие в научни проекти.

Доц. д-р Галина Яхубян умее да работи в колаборация с нейни колеги. Това се потвърждава от активното ѝ участие в 10 научни проекти, от които 1 е международен.

В тези проекти е била ръководител или участник, както следва:

- Участвала е в 1 международен проект по седма рамкова програма на EU-FP BioSUPPORT-797 № 245 588;

- Била е ръководител на 2 и участник в 3 национални проекта, финансирани от ФНИ (МОН);

- Била е ръководител на 2 и участник в 2 проекта, финансирани от ПУ „Паисий Хилендарски“;

4. Лични впечатления и становище на рецензента

Имам лични впечатления от работата на доц. Яхубян от дълги години. Тя се е доказала като ерудиран учен с високи научни критерии, способен да ръководи дипломанти и докторанти, да работи в колаборация с други учени в различни научни изследвания и проекти.

През периода 2000 - 2004 г., със спечелени стипендии от различни организации, доц. Яхубян провежда 3 дългосрочни специализации (с продължителност от 1 година) в Университета на Перпинян, Франция, Университета на Юта (САЩ) и Изследователския център ЕНЕА в Италия. Това ѝ дава възможност да повиши познанията си в областта, в която работи. Да се запознае с нови методи на изследвания и да създаде повече научни контакти с колегите си от тези учебни и научни организации.

За нейните качества като учен говори и факта, че тя е избрана за член на редакционната колегия на списание Journal of BioScience and Biotechnology (JBB). Тя е избрана за участие в различни комисии в ПУ и в научни журита за провеждане на конкурси за избор на докторанти, академичната длъжност „главен асистент“, както и при защита на ОНС „Доктор“.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

Документите и материалите, представени от доц. Яхубян, отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Кандидатът в конкурса е представил достатъчен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС “доктор” и заемане на академичната длъжност „доцент”. Това е подкрепено и с подписана декларация за оригиналност и достоверност.

В научните разработки на доц. д-р Галина Яхубян има оригинални научни и приложни приноси, които са получили международно признание като основната част от тях са публикувани в списания, издадени от международни издателства. Теоретичните й разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на доц. Яхубян е несъмнена.

Постигнатите от нея резултати в учебната и научно-изследователската дейност, напълно съответстват на специфичните изисквания на Биологическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, приети във връзка с неговия Правилник за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализа на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **ПОЛОЖИТЕЛНА** оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Биологическия факултет за избор на **доц. д-р Галина Тенева Яхубян** на академичната длъжност “**професор**” в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ по област на висше образование **4. Природни науки, математика и информатика; професионално направление 4.3. Биологически науки; Научна специалност “Молекулярна биология – Регулация на генната експресия”**.

Дата: 30.08.2016 г.
Гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ
СТАНОВИЩЕТО:.....
(проф. д.с.н. Д. Светлева)